

culture 21

Agenda 21 for culture
Agenda 21 de la culture
Agenda 21 de la cultura

**Ujedinjeni gradovi i lokalne samouprave
- Komitet za kulturu**

Agenda 21 za kulturu

**Ajuntament de Barcelona
Institut de Cultura**

**United Cities and Local Governments
Cités et Gouvernements Locaux Unis
Ciudades y Gobiernos Locales Unidos**

Ujedinjeni gradovi i lokalne samouprave
- Komitet za kulturu

Agenda 21 za kulturu

Ajuntament de Barcelona
Institut de Cultura

United Cities and Local Governments
Cités et Gouvernements Locaux Unis
Ciudades y Gobiernos Locales Unidos

culture 21

Agenda 21 for culture
Agenda 21 de la cultura
Agenda 21 de la cultura

Agenda 21 za kulturu je prvi dokument koji na globalnom nivou zagovara ustanovljavanje osnove za odgovornost gradova i lokalnih uprava za kulturni razvoj.

Agenda 21 za kulturu je nastala zajedničkim dogovorom gradova i lokalnih uprava širom sveta za očuvanje njihove posvećenosti ljudskim pravima, kulturnoj različitosti, održivosti, aktivnoj demokratiji i stvaranju uslova za mir. Odobrena je Četvrtim forumom lokalnih vlasti za društveno uključenje Porto Alegra, održanim u Barseloni, 8. maja 2004. u sklopu prvog Zajedničkog kulturnog foruma.

Ujedinjeni gradovi i lokalne uprave (UCLG) su usvojile Agendu 21 za kulturu kao referentni dokument za svoje kulturne programe i preuzeli su ulogu koordinacije procesa nakon njenog odobrenja. Odbor UCLG-a za kulturu je mesto susreta za gradove, lokalne samouprave i mreže koje kulturu stavljaju u središnje mesto svojih razvojnih procesa.

Sve veći broj gradova i lokalnih uprava širom sveta se u svojim lokalnim većima zauzima za Agenda 21 za kulturu. Ovaj proces je izazvao interesovanje međunarodnih organizacija, nacionalnih vlada i civilnog društva.

Preveli na srpski (srpskohrvatski) jezik:

Milojko Knežević

Vladimir Brašanac

Aleksandar Đerić

Ana Sivački

 academica

Kako da usvojite Agendu 21 za kulturu u vašoj opštini

Više od 300 gradova, lokalnih samouprava i organizacija iz celog sveta povezani su Agendom 21 za kulturu. Kompletna lista se periodično ažurira na zvaničnoj internet prezentaciji.

Zvanično usvajanje Agende 21 za kulturu od strane lokalnih samouprava je od velikog značaja: ona podrazumeva preuzimanje inicijative zajedno sa građanima na taj način da osigura da kultura ima ključnu ulogu u urbanim politikama i istovremeno pokazuje solidarnost i saradnju sa gradovima i lokalnim samoupravama u svetu.

Standardna forma za usvajanje Agende 21 za kulturu može se naći na zvaničnoj prezentaciji. Da bismo osigurali da pristupnice budu ažurirane, gradovi i lokalne samouprave bi trebalo da pošalju kopiju odluke o pristupanju usvojenu na sednici lokalnog veća sledećim telima:

- Svetskom sekretarijatu Ujedinjenih gradova i lokalnih samouprava:
info@cities-localgovernments.org
- Sekretarijatu Komiteta za kulturu: agenda21cultura@bcn.cat

Štaviše, preporučujemo da kopiju odluke pošaljete i:

- Generalnom sekretaru Asocijacije gradova ili opština vaše zemlje
- Ministarstvu kulture vaše zemlje

Kako da implementirate Agendu 21 za kulturu u vašoj opštini

Agenda 21 za kulturu obezbeđuje mogućnost da svaki grad kreira dugoročnu viziju kulture kao osnovnog stožera razvoja. Dokument Saveti za lokalnu implementaciju Agende 21 za kulturu ocrtava generalni koncept i mišljenje i sugerise četiri specifična alata:

- Lokalna kulturna strategija
- Povelja kulturnih prava i odgovornosti
- Savet za kulturu
- Procenu kulturnog uticaja

Integralnu verziju dokumenta Saveti za lokalnu implementaciju Agende 21 za kulturu možete preuzeti sa internet prezentacije.

Kako da se pridružite UCLG Komitetu za kulturu

Registracija je moguća kroz formular koji možete dobiti na adresi info@cities-localgovernments.org

Sadržaj Agende 21 za kulturu

Agenda 21 za kulturu sadrži 67 članova, koji su podeljeni u tri veće celine.

Deo "principi" (16 članova) opisuje povezanost kulture i ljudskih prava, različitosti, održivosti, aktivne demokratije i mira. Deo pod nazivom "poduhvati" (29 članova), koncentriše se na opseg dužnosti lokalne vlade, i daje detaljan opis zahteva za centralizaciju kulturnih politika. Deo o "preporukama" (22 članova) zagovara obnovljeni značaj kulture i zahteva da ona, kao izuzetno značajna, bude prepoznata u programima, budžetima i organizacionim šemama različitih nivoa uprava (lokalna, nacionalna / državna) i od strane ključnih organizacija.

Sadržaj Agende 21 za kulturu se takođe može tematski sažeti.

Kultura i ljudska prava

- Kultura i ljudski razvoj. Kulturna različitost kao "sredstvo dostizanja bolje intelektualne, emotivne, moralne i duhovne egzistencije"
- Kulturna prava su sastavni deo ljudskih prava. "Niko se ne može pozivati na kulturnu različitost, s namerom da ugrožava ljudska prava koja su garantovana međunarodnim zakonom, niti ograničavati njihov opseg delovanja".
- Mehanizmi, instrumenti i izvori garantovanja slobode govora
- Poziv umetnicima da se posvete radu u okviru grada, pritom poboljšavajući koegzistenciju i kvalitet života, i podstičući kreativne i kritičke sposobnosti svih građana

Kultura i upravljanje

- Nova centralna uloga kulture unutar društva. Legitimitet kulturnih politika.
- Kvalitet lokalnog razvoja zavisi od isprepletanosti kulturnih politika i drugih javnih politika
- Lokalno upravljanje: zajednička odgovornost građana, civilnog društva i vlada
- Poboljšanje mehanizama procene u kulturi. Sistem kulturnih indikatora
- Značaj mreža i međunarodne saradnje
- Učešće lokalnih vlada u nacionalnim kulturnim politikama i programima

Kultura, održivost i teritorija

- Kulturna različitost, neophodna za ljudsku vrstu onoliko koliko je biološka raznovrsnost značajna za prirodu.
- Različitost kulturnih izraza donosi bogatstvo. Značaj velikog kulturnog ekosistema, uz raznovrsnost porekla, učesnika i sadržaja
- Dijalog, koegzistencija i interkulturalnost kao osnovni principi dinamike građanskih odnosa.
- Javni prostori kao kulturni prostori

Kultura i društveno uključivanje

- Pristup kulturi u svim životnim dobima.
- Ekspresivnost kao osnovna dimenzija ljudskog dostojanstva i društvene uključenosti, bez predrasuda prema polu, poreklu, siromaštvu ili bilo koja druga vrsta diskriminacije.
- Građenje publike i ohrabivanje kulturnog uključivanja, kao vitalnih elemenata građanstva.

Kultura i ekonomija

- Priznanje ekonomske dimenzije kulture. Značaj kulture kao faktora u kreiranju bogatstva i ekonomskog razvoja.
- Finansiranje kulture iz različitih izvora, kao što su dotacije, fondovi za početni kapital, mikro krediti ili poreske olakšice.
- Strateška uloga kulturnih industrija i lokalnih medija za njihov doprinos lokalnom identitetu, kreativnom kontinuitetu i otvaranju radnih mesta.
- Odnosi između kulturnih kapaciteta i organizacija ekonomije znanja
- Poštovanje i garancija prava autorima i umetnicima, kao i omogućavanje dobijanja odgovarajuće naknade.

Sve izvore, uključujući i prevode dokumenta na više jezika, članke, publikacije, vesti i događaje, možete naći na sajtu <http://www.agenda21culture.net>.

Agenda 21 za kulturu

Angažovanje gradova i lokalnih samouprava na razvoju kulture

Mi, gradovi i lokalne samouprave sveta, posvećeni ljudskim pravima, kulturnim različitostima, održivom razvoju, demokratiji koja podrazumeva učešće građana u odlučivanju, i stvaranju uslova za mir, okupljeni 7. i 8. maja 2004. godine u Barseloni, na IV Forumu lokalnih samouprava za uključivanje građana u procese odlučivanja, održanom u Porto Alegreu, u okviru Svetskog foruma kultura – Barcelona 2004, zajedno smo odlučili da usvojimo *Agendu 21 za kulturu* kao referentni dokument za naše javne kulturne politike i kao doprinos kulturnom razvoju čovečanstva.

I. Principi

1. Kulturna različitost je najvažnija baština čovečanstva. Ona je proizvod više hiljada godina istorije, plod zajedničkog doprinosa svih ljudi, njihovih jezika, mašte, tehnologija i stvaralaštva. Kultura se iskazuje u različitim oblicima i odgovara dinamičnim modelima odnosa između društava i teritorija. Kulturna različitost je „sredstvo za postizanje kvalitetnijeg intelektualnog, emocionalnog, moralnog i duhovnog života“ (UNESCO - *Univerzalna deklaracija o kulturnoj različitosti*, član 3) i jedan je od bitnih elemenata u preobražaju urbane i društvene stvarnosti.
2. Budući da su i kultura i prirodno okruženje zajednički resursi čitavog čovečanstva, između kulturnih i ekoloških pitanja postoje jasne političke analogije. Današnji modeli ekonomskog razvoja, koji se baziraju isključivo na prirodnim resursima i osnovnim proizvodima čovečanstva, razlog su sve većoj zabrinutosti za prirodno okruženje. Rio de Žaneiro 1992, Olborg 1994. i Johaneseburg 2002. godine, bili su putokazi u procesu traženja odgovora na jedan od najvažnijih izazova sa kojima se suočilo čovečanstvo: održivost prirodnog okruženja. Današnja situacija u svetu, isto tako, pruža dovoljno dokaza o tome da je, globalizacijom koja ujednačuje i isključuje, ugrožena i kulturna različitost. UNESCO kaže: „Kao izvorište razmena, inovacija i kreativnosti, kulturna različitost je čovečanstvu neophodna u istoj meri u kojoj je prirodi neophodan biodiverzitet“ (UNESCO – *Univerzalna deklaracija o kulturnoj različitosti*, član 1).
3. Lokalne samouprave prihvataju da kulturna prava čine sastavni deo ljudskih prava, uzimajući kao referentna dokumenta *Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima* (1948), *Međunarodnu konvenciju o ekonomskim, društvenim i kulturnim pravima* (1966), i UNESCO *Univerzalnu deklaraciju o kulturnoj različitosti* (2001), i priznaju da je kulturna sloboda pojedinaca i zajednica bitan preduslov demokratije. Niko ne sme da se poziva na kulturnu različitost u kršenju ljudskih prava garantovanih međunarodnim zakonima, niti da ta prava ograničava.

-
4. Lokalne samouprave su u svetskim okvirima akteri od prvorazrednog značaja u odbrani i zagovaranju ljudskih prava. One predstavljaju građane čitavog sveta i govore u ime međunarodnih demokratskih sistema i institucija. Lokalne samouprave udružuju se u mreže, koordinišu svoje aktivnosti, razmenjuju iskustva i praktična rešenja.
 5. Kulturni razvoj oslanja se na množinu aktera društvenog života. Dobro upravljanje zajednicama zasniva se na dostupnosti i transparentnosti informacija, na učešću građana u razvoju kulturnih politika i u procesima odlučivanja, kao i u ocenjivanju i vrednovanju programa i projekata.
 6. Neophodnost stvaranja uslova za mir mora da se tretira uporedo sa strategijama kulturnog razvoja. Rat, terorizam, tlačenje i diskriminacija izrazi su netrpeljivosti koja se mora odbacivati i iskoreniti.
 7. Gradovi i lokalne zajednice jesu privilegovani prostori kulturnog stvaralaštva koje se stalno razvija i pruža prirodno okruženje kreativnoj različitosti, prostori u kojima plodni susreti svega onoga što je u njima različito i drugačije (porekla, vizije, starosna doba, polovi, etničke grupe i društvene klase) omogućavaju pun razvoj čoveka. Dijalog između identiteta i diverziteta, pojedinca i grupe jeste sredstvo od životne važnosti, koje garantuje kako planetarno kulturno državljanstvo, tako i opstanak jezičkih različitosti i razvoj kultura.
 8. Koegzistencija u gradovima je zajednička odgovornost građana, građanskog društva i lokalnih samouprava. Zakoni jesu osnovni, ali ne mogu da budu jedini način uređenja koegzistencije u gradovima. Kao što ističe *Univerzalna deklaracija o pravima čoveka* (član 29), «Svaki pojedinac ima obaveze prema zajednici u okviru koje je jedino moguć slobodan i potpun razvoj njegove/njene ličnosti».
 9. Materijalna i nematerijalna kulturna baština svedoče o čovekovoj kreativnosti i predstavljaju čvrst temelj na kome se gradi identitet čoveka i naroda. Kulturni život podrazumeva istovremeno i bogatstvo vrednovanja i očuvanja tradicija svih naroda, i otvorenu mogućnost stvaranja novih, autentičnih formi kulture. Ove osobine isključuju svako nametanje krutih kulturnih modela.
 10. Afirmacija kultura, i politika koje podstiču njihovo prepoznavanje, priznavanje, vrednovanje i ostvarenje jeste bitan činilac održivog razvoja gradova i teritorija na svim planovima: ljudskom, privrednom, političkom i društvenom. Pridavanje centralne uloge javnim kulturnim politikama jeste zahtev svih društava savremenog sveta. Kvalitet lokalnog razvoja zavisi od međusobne povezanosti kulturnih i drugih javnih politika: društvene, ekonomske, obrazovne ekološke i urbanističke.
 11. Kulturne politike moraju nalaziti i uspostavljati ravnotežu između javnih i privatnih interesa, između javne uloge kulture i njene institucionalizacije. Prekomerna institucionalizacija ili preterana dominacija tržišta kao jedinog koje odlučuje o raspoređivanju kulturnih resursa donosi rizike i stvara prepreku dinamičnom razvoju kulturnih sistema. Sopstvena inicijativa građana, bilo pojedinaca bilo udruženih u asocijacije ili društvene pokrete, jeste temelj kulturne slobode.
 12. Pravilno vrednovanje sveukupnog stvaranja i širenja kulturnih dobara – amaterskog ili profesionalnog, zanatskog ili industrijskog, individualnog ili kolektivnog – u savremenom svetu postaje odlučujući faktor emancipacije, garantovanja različitosti i, sledstveno tome,

ostvarenja demokratskog prava svih naroda da istaknu sopstveni identitet u odnosima između kultura. Zato kulturna dobra i usluge, kako u članu 8. ističe UNESCO *Univerzalna deklaracija o kulturnoj različitosti*, «kao nosioci identiteta, vrednosti i značenja, ne smeju da se tretiraju kao potrošna roba, kao što se tretiraju sve druge robe ili usluge». Neophodno je istaći značaj kulture kao činioca u kreiranju bogatstva i u privrednom razvoju zajednica.

13. Pristup kulturnom i simboličkom univerzumu u svim trenucima života, od detinjstva do starosti, bitan je preduslov za formiranja senzibiliteta i sposobnosti za izražavanje, kao i za harmoničnu koegzistenciju i izgradnju građanskog identiteta. Kulturni identitet svakog pojedinca jeste dinamičan proces.
14. Usvajanje informacija i njihov preobražaj u znanje građanina ili građana jeste kulturni čin. Shodno tome, pristup bez diskriminacije izražajnim, tehnološkim i komunikacionim resursima, kao i uspostavljanje horizontalnih mreža, jačaju i podstiču dinamiku lokalnih kultura i kolektivno nasleđe društva koje se temelji na znanju.
15. Rad je jedna od najvažnijih sfera ljudske kreativnosti. Njegovu kulturnu dimenziju moramo prepoznavati i razvijati. Organizacija rada i delovanje preduzeća u nekom gradu ili na nekoj teritoriji moraju da uvažavaju tu dimenziju kao jedan od osnovnih elemenata ljudskog dostojanstva i održivog razvoja.
16. Javni prostori su kolektivna dobra koja pripadaju svim građanima. Nijedan pojedinac ili grupa ne smeju biti lišeni prava da ih slobodno koriste, pod uslovom da poštuju pravila i propise koje utvrđuje svaki grad.

II. Akcione smernice

17. Definisati i sprovoditi politike koje podstiču kulturnu različitost koja, pak, garantuje raznovrsnu ponudu i promoviše prisustvo u medijima svih kultura, posebno manjinskih ili nezaštićenih, podstiče koprodukcije i razmene, sprečavajući kulturnu hegemoniju.
18. Različitim sredstvima i instrumentima podsticati i promovisati očuvanje i širenje kulturnih dobara i usluga, obezbeđujući svima slobodan pristup tim dobrima i uslugama, unapređujući kreativne sposobnosti svih građana, bogatstvo jezičkih različitosti, promovišući umetnički kvalitet, tragajući za novim formama izraza i eksperimentišući sa novim umetničkim jezicima, kao i preispitivanje i interakcije između tradicija i sprovođenje mehanizama menadžmenta u kulturi koji otkrivaju nove kulturne pokrete i nove umetničke talente, ohrabrujući ih i omogućavajući im da se potpuno ostvare. Lokalne samouprave posvećuju se kreiranju i širenju publike, podržavaju i ohrabruju njeno učestvovanje u kulturnom životu kao vitalnom elementu građanstva.

-
19. Koristiti odgovarajuće instrumente koji garantuju demokratsko učešće građana u formulisanju, sprovođenju i vrednovanju javnih kulturnih politika.
 20. Obezbediti javno finansiranje kulture koristeći neophodne instrumente, među kojima, posebno, direktno finansiranje javnih programa i usluga, podršku privatnom preduzetništvu putem subvencija i neke novije modele kao što su mikro-krediti, fondovi za rizična ulaganja (risk-capital funds) i dr. Takođe, razmotriti mogućnost donošenja zakonskih rešenja kojima se uvode poreske stimulacije za preduzeća koja investiraju u kulturu, pod uslovom da uvažavaju javni interes.
 21. Stvarati prostore za dijalog između različitih duhovnih i verskih opredeljenja koja u lokalnim sredinama žive jedna pored drugih, kao i za dijalog između tih grupa i javne uprave radi obezbeđenja njihovih prava na slobodno izražavanje i harmoničnu koegzistenciju.
 22. Promovisati slobodno izražavanje kao osnovnu dimenziju ljudskog dostojanstva i uključenja u društveni život svih građana bez ikakvih predrasuda u pogledu na pol, uzrast, etničko poreklo, hendikep, siromaštvo ili bilo koji drugi faktor diskriminacije koji ograničava potpuno korišćenje svih sloboda. Borba protiv isključivanja jeste borba za dostojanstvo svih.
 23. Zalagati se za očuvanje i razvoj autentičnih lokalnih kultura koje imaju istorijsku vezu i interaktivan odnos sa teritorijom.
 24. Garantovati slobodu izražavanja i učešće u javnom životu pojedinaca koji potiču iz doseljeničkih kultura ili kultura izvorno ukorenjenih na drugim teritorijama. Lokalne samouprave treba da obezbede sredstva da doseljenicima omoguće pristup i učešće u kulturnom životu lokalne zajednice. Međusobno uvažavanje jeste temelj koegzistencije i interkulturalnih procesa koji su doprineli i doprinose kreiranju identiteta svakog grada.
 25. Promovisati sprovođenje sistematskih proučavanja uticaja kulture i kulturnih industrija, koja omogućavaju vrednovanje javnih ili privatnih inicijativa koje unose značajne promene u kulturni život gradova.
 26. Pri izradi urbanističkih planova i svih drugih planova vezanih za teritorije i gradove uzimati u obzir kulturne parametre, usvajati zakone, propise i pravila o zaštiti lokalne kulturne baštine i ostavštine prethodnih generacija.
 27. Promovisati javne prostore grada i podsticati njihovo korišćenje u svrhe kulture, društvene koegzistencije i interakcije. Podsticati negovanje estetike javnih prostora i kolektivnih dobara.
 28. Primenjivati mere decentralizacije kulturnih politika i resursa, osnaživati kreativnu originalnost takozvanih periferija, podstičući društveno ranjive grupe i braneći princip prava svih građana na kulturu i znanje bez diskriminacije. Takvo opredeljenje ne znači izbegavanje centralnih odgovornosti, a naročito ne obaveze finansiranja projekata decentralizacije.
 29. Posebno promovisati koordinaciju kulturnih politika lokalnih samouprava koje dele istu teritoriju, pokretanjem dijaloga kojim se vrednuju osobenosti i identitet svake pojedine uprave, njihov doprinos sveukupnosti i efikasnosti usluga koje pružaju građanima.

-
30. Podsticati i unapređivatu stratešku ulogu kulturnih industrija i lokalnih medija u izgradnji lokalnog identiteta, održanju kreativnog kontinuiteta i zapošljavanju.
 31. Promovisati socijalizaciju i pristup svih građana digitalnoj (numeričkoj) dimenziji projekata, posebno onih vezanih za lokalno ili globalno kulturno nasleđe. Informacione i komunikacione tehnologije moraju se koristiti kao sredstva koja omogućavaju da se kulturno znanje učini dostupnim svim građanima.
 32. Sprovoditi politike koje teže širem otvaranju medija na lokalnom nivou i njihovom razvoju u skladu sa interesima zajednice, na principima pluraliteta, transparentnosti i odgovornosti.
 33. Kreirati mehanizme, instrumente i resurse koji omogućavaju garantovanje slobode izraza.
 34. Poštovati i garantovati moralna i intelektualna prava autora i umetnika, i obezbediti pravedno vrednovanje njihovog rada.
 35. Podsticati stvaraoce i umetnike da se posvete gradu i teritoriji identifikujući probleme i sukobe u društvu, unapređujući koegzistenciju i kvalitet života, jačajući kreativne i kritičke sposobnosti svih građana i, naročito, doprinoseći rešavanju izazova sa kojima se suočavaju gradovi.
 36. Definisati politike i načine finansiranja koji podstiču čitanje i veću dostupnost knjiga, i omogućavaju lak pristup svih građana globalnoj i lokalnoj književnoj produkciji.
 37. Promovisati javni i kolektivni karakter kulture, ohrabrivati kontakte različitih segmenata publike istoga grada kroz manifestacije koje podstiču na druženje: žive spektakle, projekcije filmova, festivale i dr.
 38. Uspostaviti koordinaciju između kulturnih i obrazovnih politika, podsticati kreativnost i osetljivost za probleme i odnose između kulturnog izraza teritorije i njenog obrazovnog sistema.
 39. Učiniti kulturna dobra i usluge dostupnim osobama sa posebnim potrebama, olakšavajući njihov pristup objektima kulture i aktivnostima u kulturi.
 40. Promovisati i podsticati veze između javnih i drugih ustanova i organizacija kulture sa naučno-obrazovnim ustanovama i organizacijama posvećenim znanju, kao što su univerziteti, istraživački centri, agencije i organizacije.
 41. Promovisati programe koji imaju za cilj približavanje naučne i tehničke kulture svim građanima, posebno imajući na umu da etička, društvena, ekonomska i politička pitanja koja pokreće moguća primena novih naučnih saznanja jesu pitanja od javnog interesa.
 42. Uspostaviti pravne instrumente i sprovoditi akcije zaštite kulturne baštine putem popisa, registara, kataloga, promovisati i popularizovati valorizaciju nasleđa kroz izložbene i muzejske postavke, staze kulture i sl.
 43. Čuvati, valorizovati i popularisati dokumentarnu građu iz javnog života lokalne i regionalne zajednice, na inicijativu ili u saradnji sa javnim ustanovama, privatnim preduzećima, organizacijama i pojedincima, podstičući kreiranje gradskih ili regionalnih sistema posvećenih takvim aktivnostima.

-
44. Ohrabrivati sve građane u svim delovima sveta da slobodno istražuju kulturno nasleđe. U saradnji sa profesionalcima u sektoru turizma promovisati one vidove turizma koji valorizuju kulture i običaje turističkih lokaliteta i regija.
 45. Usvajati i sprovoditi politike koje produbljuju multilateralne procese zasnovane na načelu recipročnosti. Međunarodna kulturna saradnja je neophodan instrument za izgradnju ljudske zajednice koja podržava i podstiče slobodno kretanje umetnika i delatnika u kulturi, posebno preko granica između severa i juga, kao bitan doprinos dijalogu među narodima, a u cilju međuregionalnih integracija i prevazilaženja neravnoteže prouzrokovane kolonijalizmom.

III. Preporuke

LOKALNIM SAMOUPRAVAMA

46. Sve lokalne samouprave pozvane su da podnesu ovaj dokument na odobrenje i usvajanje od strane gradskih / opštinskih zakonodavnih tela i da ga iznesu na široku javnu raspravu pred lokalne zajednice.
47. Obezbediti kulturi centralno mesto u lokalnim politikama i promovisati izradu nacrtu sopstvene Agende 21 za kulturu u svakom gradu ili teritorijalnoj zajednici, u tesnoj koordinaciji sa procesima strateškog planiranja i uključenja građana u donošenje odluka od važnosti za zajednicu.
48. Sprovesti usklađivanje mehanizama upravljanja u oblasti kulture sa ostalim institucionalnim nivoima, uz poštovanje principa supsidijarnosti.
49. Do 2006. godine, usvojiti sistem kulturnih pokazatelja kojima se utvrđuje napredak u sprovođenju Agende 21 za kulturu, metodom kolektivnog vrednovanja, na način koji omogućava uporedno praćenje.

VLADAMA DRŽAVA I NARODA

50. Utvrditi instrumente za intervenisanje javnog sektora u kulturi, vodeći računa o rastućim potrebama građana u tom domenu, o nedovoljnosti programa i resursa namenjenih kulturi, kao i o značaju decentralizacije teritorije pri budžetskim raspodelama. Povećavati izdvajanja za kulturu do najmanje 1% nacionalnog budžeta.
51. Uspostaviti mehanizme konsultacija i dogovora sa lokalnim samoupravama, direktno ili kroz njihove mreže i federacije, usvajati novu zakonsku regulativu, propise i sisteme za finansiranje u oblasti kulture.
52. Izbegavati trgovinske sporazume koji sputavaju slobodan razvoj kulture i razmenu kulturnih dobara i usluga pod istim uslovima za sve sporazumne strane.
53. Usvajati zakonska rešenja koja sprečavaju koncentrisanje kulturnih i komunikacionih industrija i promovišu saradnju, posebno saradnju na polju produkcije, sa lokalnim i regionalnim predstavnicima i poverenicima.

-
54. Garantovati pravilno isticanje porekla kulturnih dobara izloženih na našim teritorijama i usvajati mere koje sprečavaju nezakonit promet dobara koja pripadaju istorijskom nasleđu drugih naroda.
 55. Na državnom ili nacionalnom nivou sprovesti međunarodne sporazume o kulturnoj različitosti, posebno *UNESCO Univerzalnu deklaraciju o kulturnoj različitosti*, usvojenu na 31-oj Generalnoj konferenciji, u novembru 2001, i *Akcionni plan Kulturnih politika za razvoj*, usvojen na Konferenciji vlada u Stokholmu (1998).

MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA

ORGANIZACIJAMA GRADOVA

56. Ujedinjenim gradovima i lokalnim samoupravama: da usvoje ovu *Agendu 21 za kulturu* kao referentni dokument za sopstvene kulturne programe i da preuzemu ulogu koordinatora procesa po njenom usvajanju.
57. Kontinentalnim mrežama gradova i lokalnih samouprava (posebno onim koje su promovisale *Agendu 21 za kulturu*, kao što su Interlocal, Eurocities, Sigma i Mercociudades): da razmotre ovaj dokument u okvirima sopstvenih tehničkih, akcionih i strateških planova.

PROGRAMIMA I AGENCIJAMA UJEDINJENIH NACIJA

58. UNESCO-u: da prepozna ovu *Agendu 21 za kulturu* kao referentni dokument pri pripremi međunarodnih pravnih instrumenata ili Konvencije o kulturnoj različitosti, čije je donošenje planirano za 2005. godinu.
59. UNESCO-u: da prepozna gradove kao teritorije na kojima se ostvaruju principi kulturne različitosti, posebno oni njeni aspekti koji se tiču koegzistencije, demokratije i učešća, i da definiše mehanizme za uključivanje lokalnih samouprava u svoje programe.
60. Programu Ujedinjenih Nacija za razvoj (UNDP): da produbi analize vezane za kulturu i razvoj i da uvrsti kulturne pokazatelje u proračunavanje indeksa razvoja čovečanstva (human development index – HDI).
61. Sekretarijatu za ekonomske i društvene delatnosti – Sekciji za održivi razvoj, nadležnoj za praćenje *Agende 21*: da razvije kulturnu dimenziju održivosti, u skladu sa principima i preporukama ove *Agende 21 za kulturu*.
62. UN – HABITAT-u: da razmotri ovaj dokument kao osnovu za utvrđivanje značaja kulturne dimenzije urbanističke politike.
63. Odboru Ujedinjenih Nacija za ekonomska, društvena i kulturna prava: da uvrsti urbanu dimenziju u svoje analize odnosa između prava na kulturu i drugih ljudskih prava.

MEĐUVLADINIM I NADNACIONALNIM ORGANIZACIJAMA:

64. Svetskoj trgovinskoj organizaciji: da isključi kulturna dobra i usluge iz svojih pregovora. Osnove za razmenu kulturnih dobara i usluga moraju biti utvrđene novim međunarodnim pravnim instrumentom kakav je Konvencija o kulturnoj različitosti, čije je donošenje planirano za 2005. godinu.
65. Kontinentalnim organizacijama (Evropskoj Uniji, Mercosur-u, Afričkoj Uniji, Asocijaciji Nacija Jugoistočne Azije): da kulturu postave kao stub svoga ustrojstva. Uz poštovanje nacionalnih kompetencija i supsidijarnosti, neophodno je definisati kontinentalnu kulturnu politiku zasnovanu na principu legitimnosti javne intervencije u kulturi, različitosti, demokratije i povezivanja u mreže.
66. Multilateralnim organizacijama i telima formiranim na principima kulturnih afiniteta (Savet Evrope, Liga arapskih država, Organizacija iberijskoameričkih država, Međunarodna organizacija frankofonije, Komonvelt, Zajednica zemalja portugalskog jezika, Latinska Unija): da promovišu dijalog i zajedničke projekte koji vode ka boljem razumevanju među civilizacijama, grade zajedničko znanje i međusobno poverenje, koji su osnov mira.
67. Međunarodnoj mreži za kulturne politike (države i ministri kulture) i Međunarodnoj mreži za kulturnu različitost (umetničke asocijacije): da gradove smatraju temeljnim prostorima kulturnih različitosti, da uspostave mehanizme učešća lokalnih samouprava u svom radu i da u svoje akcione planove ugrade principe utvrđene ovom *Agendom 21 za kulturu*.

Barcelona, 8. maja 2004.

Committee on culture – United Cities and Local Governments – UCLG
Commission de culture – Cités et Gouvernements Locaux Unis – CGLU
Comisión de cultura – Ciudades y Gobiernos Locales Unidos – CGLU
Komitet za kulturu - Ujedinjeni gradovi i lokalne samouprave (UCLG)

The Agenda 21 for culture is available in English, French, Spanish, Arabic, Bulgarian, Catalan, Galician, German, Italian, Japanese, Portuguese and Turkish. Committed to cultural and linguistic diversity, the Committee on culture encourages its translation into more languages.

L'Agenda 21 de la culture est disponible en anglais, français, espagnol, allemand, arabe, bulgare, catalan, galicien, italien, japonais, portugais et turc. Engagée à la diversité culturelle et linguistique, la Commission de culture encourage sa traduction dans d'autres langues.

La Agenda 21 de la cultura está disponible en inglés, francés, español, alemán, árabe, búlgaro, catalán, gallego, italiano, japonés, portugués y turco. Comprometida con la diversidad cultural y lingüística, la Comisión de cultura anima su traducción a otras lenguas.

Komitet za kulturu - Ujedinjeni gradovi i lokalne samouprave (UCLG) Agenda 21 za kulturu je dostupna na engleskom, francuskom, španskom, arapskom, bugarskom, katalonskom, galicijskom, nemackom, italijanskom, japanskom, portugalskom i turskom. Komitet za kulturu, posvećen kulturnom i jezičkom diverzitetu, podstiče prevod Agende 21 za kulturu na što više jezika.

**United Cities and Local Governments
Cités et Gouvernements Locaux Unis
Ciudades y Gobiernos Locales Unidos**

carrer Avinyó, 15
E-08002 Barcelona
Espanya

Tel: +34 93 342 87 50
Fax: +34 93 342 87 60
info@cities-localgovernments.org
www.cities-localgovernments.org

**Ajuntament de Barcelona -
Institut de Cultura**

Palau de la Virreina - la Rambla 99
E-08002 Barcelona
Espanya

Tel: +34 933 161 000
Fax: +34 933 161 020
agenda21cultura@bcn.cat
www.bcn.cat/cultura

www.agenda21culture.net

With the support of

**United Cities and Local Governments
Cités et Gouvernements Locaux Unis
Ciudades y Gobiernos Locales Unidos**

**Ajuntament de Barcelona
Institut de Cultura**